

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Mgr. D. D.**, zast. advokátem Mgr. Davidem Macháčkem, T. G. Masaryka 108, Kladno, proti žalovaným: **1) Ministerstvo spravedlnosti**, Vyšehradská 16, Praha, **2) Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice Olomouc**, Švermova 2, Olomouc, o žalobě proti nezákonnému zásahu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 25. 8. 2021, čj. 60 A 40/2021 - 134,

t a k t o :

- I.** Ve vztahu k žalovanému 1) Ministerstvu spravedlnosti **s e řízení o kasační stížnosti z a s t a v u j e.**
- II.** Ve vztahu k žalované 2) Vězeňské službě České republiky, Vazební věznici Olomouc, **s e kasační stížnost z a m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou domáhal ochrany před nezákonným zásahem 2. žalované, který má spočívat v neposkytnutí léčebného konopí lékařem působícím ve Vazební věznici Olomouc. Žalobce namítal, že je mu znemožněn přístup ke konopí a jeho produktům a je nezákonně zasahováno do jeho základních lidských práv. Zásah do práv žalobce je trvalý a opakující se, neboť ani jedna věznice, kde žalobce pobýval a pobývá, mu neumožňuje konopnou terapii.

[2] Konkrétněji žalobce rozvedl, že byl dne 6. 11. 2019 přemístěn do olomoucké věznice, kde opakovaně žádal o předepsání léčebného konopí. Lékař zdravotního střediska 2. žalované jej sdělením ze dne 31. 1. 2020 informoval o tom, že léčba konopím je používána *lege artis* pouze tehdy, selhávají-li prokazatelně jiné způsoby léčby bolestí a stavů vyjmenovaných ve vyhlášce, aplikace léčebného konopí je v rozporu se zákonnou normou stanovující podmínky, práva a povinnosti výkonu vazby a trestu, a že bylo-li by nutné léčit konopím, muselo by to být ve specializovaném nemocničním zařízení Vězeňské služby ČR. Žalobce se následně obrátil

mj. na ředitele 2. žalované dne 15. 3. 2020 se stížností na jednání (sdělení) vězeňského lékaře ze dne 31. 1. 2020, kterou ředitel dne 14. 4. 2020 vyhodnotil jako nedůvodnou. Dne 14. 4. 2020 podal žalobce 1. žalovanému stížnost na vyřízení stížnosti ředitelem 2. žalované.

[3] Krajský soud žalobu odmítl pro opožděnost.

[4] Krajský soud konstatoval, že ze žaloby a četných podání žalobce plyne, že žalobce za podstatu nezákonného zásahu do svých práv považuje odpírání léčebného konopí ze strany 2. žalované; podle žalobce se jedná o trvalý zásah. Dne 23. 4. 2020 však byl stěžovatel z Vazební věznice Olomouc přemístěn do ostravské věznice. Tohoto dne tedy žalovaný zásah ze strany 2. žalované skončil a případné další neposkytování léčebného konopí ze strany jiné věznice jí nelze již přičítat. Žalobce se tedy mohl jen domáhat určení nezákonnosti tvrzeného zásahu. Dvouměsíční subjektivní lhůta s ohledem na okamžik ukončení zásahu (tj. dne 23. 4. 2020) začala běžet dne 24. 4. 2020 a marně uplynula dne 23. 6. 2020, protože žalobce předal žalobu k poštovní přepravě až dne 19. 10. 2020. Na běh této lhůty nemá vliv ani podání stížností, což krajský soud blíže rozvedl. Označil-li žalobce v dalších podáních za nezákonný zásah sdělení vězeňského lékaře ze dne 31. 1. 2020, dovodil krajský soud, že by se mohlo jednat pouze o jednorázový zásah a taktéž v tomto případě je žaloba opožděná.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení krajského soudu rozsáhlou a poměrně obtížně uchopitelnou kasační stížnost, kterou tvoří několik podání.

[6] Stěžovatel namítl, že je nepředvídatelně přemístován z věznice do věznice. Pokud by chtěl dostat názoru, z něž krajský soud vycházel při závěru o opožděnosti žaloby, pak by se „*užaloval*“.

[7] Žalobou přitom stěžovatel napadal tři konkrétní nezákonná stanoviska vězeňského lékaře ze dne 31. 1. 2020, s nimiž se žalovaní nijak nevyrovnali; jejich vyjádření pak nemělo ani povahu rozhodnutí. Dané sdělení vězeňského lékaře tedy nemůže mít na včasnost žaloby vliv. Zároveň se stěžovatel domáhal, aby soud vyslovil nezákonnost uvedených tří stanovisek. Tím se však krajský soud nijak nezabýval.

[8] Dále stěžovatel krajskému soudu vytkl, že se nezabýval ani jeho návrhem na položení předběžných otázek Soudnímu dvoru ohledně nepřiměřené regulace poskytování léčebného konopí v ČR.

[9] V podání doručeném NSS dne 15. 9. 2021 stěžovatel dále namítl, že podle § 84 odst. 1 s. ř. s. může podat zásahovou žalobu nejpozději do dvou let od okamžiku, kdy k zásahu došlo (zásah stěžovatel opětovně spatřoval v již uvedených třech stanoviscích vězeňského lékaře). Dále namítl, že není zajištěno jeho ústavní právo na přístup k soudu, neboť to zákon o zdravotních službách neumožňuje. NSS by proto měl zvážit, zda právě absence povinnosti vydat rozhodnutí při podání stížnosti na poskytování zdravotních služeb by neměla být posouzena také Ústavním soudem.

[10] Stěžovatel navrhl, aby NSS řízení přerušil a položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku ohledně nepřiměřené regulace poskytování léčebného konopí v ČR. Po jejím zodpovězení pak má podle stěžovatele NSS usnesení krajského soudu zrušit a označit uvedené výroky vězeňského lékaře za nezákonný zásah.

pokračování

[11] Žalovaný 1) ke kasační stížnosti stěžovatele uvedl, že v souladu s judikaturou NSS je žalobou vytýkané jednání přičitatelné pouze 2. žalované – Vazební věznicí Olomouc, tj. Vězeňské službě. Stěžovatel ostatně v žalobě i kasační stížnosti označil za žalovaného pouze Vazební věznicí. Žalovaný 1) navíc ani nedisponuje pravomocí příslušníků Vězeňské služby v konkrétních případech, které se týkají použití léčebného konopí ve věznicích. Žalovaný 1) tedy uzavřel, že ve věci není pasivně legitimován.

[12] V replice k vyjádření 1. žalované stěžovatel uvedl, že s ní souhlasí a žalovaným má být pouze 2. žalovaná.

[13] Žalovaná 2) uvedla, že kasační stížnost je nedůvodná, její text je nečitelný a chaotický. Ke kasační stížnosti se objektivně nelze řádně vyjádřit, protože myšlenkové pochody a pohnutky stěžovatele nejsou zřejmé. Přesto se tato žalovaná ztotožnila se závětem krajského soudu o opožděnosti žaloby a navrhla zamítnutí žaloby.

[14] V dalších podáních stěžovatel rozvedl, že v projednávané věci se jedná o „*kombinaci zásahové žaloby a klasické správní žaloby po vyčerpání všech prostředků právní obrany*“, což dále rozvedl s tím, že žalovaní se nevyjádřili k již uvedeným třem nezákonným stanoviskům vězeňského lékaře a jejich „*správní rozhodnutí*“ nelze žalovat. Dále zopakoval a rozvedl své úvahy o neústavnosti (resp. „*neexistenci*“) řádné zákonné úpravy a specifikoval předběžnou otázku, jakou by měl NSS Soudnímu dvoru předložit.

[15] V dalších podáních stěžovatel rozvedl, že nezákonný zásah do jeho práv, který specifikoval v žalobě, stále trvá, a nesouhlasí s názorem, že skončil jeho přerazením do jiné věznice. Tento zásah trvá i v dalších věznicích. Stěžovatel tedy podal žalobu v řádné lhůtě, zásah dosud není ukončen. Dále zopakoval a rozvedl své úvahy o neústavnosti (resp. neexistenci) příslušné zákonné úpravy a konkretizoval předběžnou otázku, kterou má podle něj NSS položit Soudnímu dvoru.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[16] Úvodem se NSS zabýval otázkou postavení 1. žalovaného, který byl žalován v průběhu řízení před krajským soudem a jako se žalovaným s ním v této věci jednal i NSS v souvisejících řízeních vedených u zdejšího soudu pod sp. zn. Nad 79/2021 a 10 As 104/2021. Až v průběhu kasačního řízení vyšlo z repliky stěžovatele najevo, že 1. žalovaného stěžovatel nadále žalovat nehodlá. Tento projev jeho vůle je jednoznačný a nevzbuzuje pochybnosti, proto jej podle jeho obsahu NSS posoudil jako částečné zpětvetví kasační stížnosti ve vztahu k tomuto žalovanému (§ 37 odst. 4 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že v tomto rozsahu stěžovatel vzal svoji kasační stížnost zpět do doby, než o ní bylo rozhodnuto, NSS řízení o kasační stížnosti ve vztahu k 1. žalovanému zastavil [§ 47 písm. a) s. ř. s.].

[17] Ve vztahu k 2. žalované pak není kasační stížností důvodná.

[18] V projednávané věci je ve zbývajících částech ve vztahu k 2. žalované spornou otázkou, zda je žaloba stěžovatele opožděná, či nikoli.

[19] Úvodem NSS konstatuje, že nelze než souhlasit s žalovanou 2), že kasační stížnost stěžovatele je poměrně chaotická a jen stěží se v jeho argumentech orientuje. Přesto NSS nepovažoval za nezbytné vyzývat stěžovatele k odstranění vad kasační stížnosti, neboť z jeho podání je zjevné, že napadá v záhlaví uvedené usnesení krajského soudu a v čem v hlavních obrysech spatřuje jeho nesprávnost (tj. kasační důvody).

[20] Po seznámení se s věcí NSS konstatuje, že závěrům krajského soudu nelze než přisvědčit.

[21] Nejprve je nutné upřesnit názor stěžovatele, že zásahovou žalobu lze podat podle § 84 odst. 1 s. ř. s. do dvou let. Podle tohoto ustanovení platí, že *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.* Stěžovatel má tedy sice pravdu, že žalobu lze podat ve *dvouleté objektivní lhůtě*, ale současně platí též *dvouměsíční lhůta subjektivní*, která počíná běžet ode dne, kdy se žalobce (stěžovatel) o nezákonném zásahu dozvěděl. V projednávané věci je spornou otázkou právě (ne)dodržení dvouměsíční subjektivní lhůty k podání žaloby.

[22] NSS ve shodě s krajským soudem konstatuje, že ze žaloby, četných podání stěžovatele, jakož i jeho kasační stížnosti plyne, že stěžovatel za podstatu nezákonného zásahu do svých práv považuje odpírání léčebného konopí ze strany 2. žalované (srov. též usnesení NSS ze dne 28. 5. 2021, čj. Nad 79/2021-64); podle stěžovatele se jedná o trvajícím zásah. Dne 23. 4. 2020 však byl stěžovatel z Vazební věznice Olomouc přemístěn do ostravské věznice. Krajský soud tak dovodil, že tohoto dne žalovaný zásah ze strany 2. žalované skončil a případné další neposkytování léčebného konopí ze strany jiné věznice jí nelze již přičítat. Tento závěr krajského soudu považuje NSS za správný a souladný s relevantní judikaturou správních soudů (srov. např. rozsudek NSS ze dne 21. 10. 2020, čj. 2 As 316/2020 - 19). K tomuto závěru ostatně i v této věci stěžovatele dospěl NSS již v usnesení čj. Nad 79/2021-64 a v rozsudku ze dne 11. 6. 2021, čj. 10 As 104/2021 - 28.

[23] Krajský soud v návaznosti na právě uvedené rovněž správně dovodil, že za tohoto stavu se ve vztahu k tvrzenému zásahu – neposkytování léčebného konopí ze strany Vazební věznice Olomouc - stěžovatel mohl jen domáhat určení nezákonnosti daného zásahu. Dvouměsíční subjektivní lhůta však s ohledem na okamžik ukončení zásahu (tj. dne 23. 4. 2020) začala běžet dne 24. 4. 2020 a marně uplynula dne 23. 6. 2020, neboť stěžovatel předal žalobu k poštovní přepravě až dne 19. 10. 2020.

[24] Označil-li žalobce v dalších podáních v řízení před krajským soudem (i v kasační stížnosti) za nezákonný zásah také sdělení vězeňského lékaře ze dne 31. 1. 2020 [podle tohoto sdělení 1) léčba konopím je léčbou poslední volby, 2) ve vězení je užívání léčebného konopí zakázáno, 3) léčba konopím je možná pouze ve specializovaném vězeňském zařízení], dovodil krajský soud, že by se mohlo jednat pouze o jednorázový zásah. Krajský soud pak dále konstatoval, že z tohoto sdělení vězeňského lékaře není zřejmé, kdy s ním byl stěžovatel seznámen. Krajský soud poté dovodil, že se tak stalo nejpozději dne 8. 3. 2020, přičemž vyšel ze žádosti stěžovatele o informaci z tohoto dne, v níž odkazoval právě na obsah daného sdělení vězeňského lékaře. Proti tomuto „časovému“ závěru krajského soudu stěžovatel v kasační stížnosti ničeho nenamítal. Lze proto souhlasit také se závěrem krajského soudu, že lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nezákonnému zásahu by v tomto případě začala stěžovateli běžet nejpozději dne 9. 3. 2020 a v souladu s § 40 odst. 2 s. ř. s. by uplynula nejpozději dne 8. 5. 2020. Žaloba, která byla podána dne 19. 10. 2020, by tedy i v tomto případě byla opožděná.

[25] Rovněž podle názoru NSS na běh uvedených lhůt nemůže mít vliv ani podání stížností stěžovatelem, neboť, jak krajský soud správně rozvedl, jedná-li se o žalobu na určení nezákonnosti zásahu, nemusí se žalobce (v projednávané věci stěžovatel) podle § 85 s. ř. s. domáhat ochrany nebo nápravy jinými právními prostředky.

[26] Dále NSS ve shodě s krajským soudem konstatuje, že ve vztahu k podateli stížnosti dle § 93 odst. 1 zákona o zdravotních službách zdejší soud již v rozsudku ze dne 17. 9. 2014, čj. 2 As 41/2014 - 47, dospěl k závěru, že ani vyřízením této stížnosti nemůže dojít k zásahu

pokračování

do subjektivních práv podatele, tj. v projednávané věci stěžovatele. Tento závěr potvrzuje též judikatura Ústavního soudu, který v usnesení ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3939/18, dovodil, že stanoviska vydaná podle § 93 a násl. zákona o zdravotních službách nelze považovat za rozhodnutí nebo jiný zásah orgánu veřejné moci (srov. též např. rozsudek NSS ze dne 22. 12. 2020, čj. 4 As 232/2020 - 63). Z právě uvedeného pak také plyne nepřiléhavost argumentace stěžovatele, že se v projednávané věci jedná o „kombinaci zásahové žaloby a žaloby proti správnímu rozhodnutí“.

[27] Závěrem NSS zdůrazňuje, že kasační stížností bylo napadeno usnesení o odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle ustálené judikatury lze kasační stížnost proti takovému usnesení podat pouze z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 1. 2004, čj. 7 Asz 13/2004 - 54, a ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005- 65). Tento důvod je ve vztahu k důvodům podle písm. a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním. V takovém případě se NSS v řízení o kasační stížnosti zabývá výlučně tím, zda byly splněny zákonné předpoklady pro odmítnutí žaloby. Stejně tak krajský soud v případě, že dospěl k závěru o opožděnosti žaloby, se nemohl zabývat věcí samou, a to včetně argumentace a návrhů stěžovatele, které se k ní vztahovaly – v tomto směru jsou kasační námítky nedůvodné. Ani NSS se tedy v tomto případě nemůže zabývat věcí samou, neboť to před ním nečinil (a s ohledem na závěr o opožděnosti žaloby ani nemohl učinit) krajský soud. Z tohoto důvodu ani nelze vyhovět návrhu stěžovatele na položení předběžné otázky, popř. se blíže zabývat dalšími skutkovými a právními otázkami přednesenými stěžovatelem, které se týkají věci samé.

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatele ve vztahu k 2. žalované není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 větou poslední s. ř. s. zamítl.

[29] O náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi stěžovatelem a 1. žalovaným rozhodl NSS podle § 60 odst. 3 s. ř. s., podle kterého v případě zastavení řízení nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

[30] O náhradě nákladů řízení mezi stěžovatelem a 2. žalovanou NSS rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, to má naopak úspěšná 2. žalovaná, které však v souvislosti s tímto řízením náklady nad rámec její běžné činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu